

การจัดการความรู้ KNOWLEDGE MANAGEMENT ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

แนวทางการย้ายคืนค่าหุ้น
กรณีสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสม
หรือ สหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม

โดย กลุ่มตรวจการสหกรณ์
สำนักงานสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต

แนวทางการจ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสม หรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม

๑. หลักการและเหตุผล

ตามมาตรา ๔๓ (๕) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้สหกรณ์กำหนดจ่ายคืนค่าหุ้นไว้ในข้อบังคับสหกรณ์ นายทะเบียนสหกรณ์จึงอาศัยอำนาจมาตรา ๑๖ (๘) ประกอบมาตรา ๔๓ (๕) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ออกระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสมหรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นไปตามหลักการลงทุนซึ่งเจ้าของหุ้นต้องรับผิดชอบในส่วนที่ขาดทุนร่วมกัน สหกรณ์สามารถจ่ายคืนค่าหุ้นให้สมาชิกได้ โดยการคำนวณมูลค่าต่อหุ้นให้เป็นปัจจุบัน และให้ชะลอการจ่ายคืนค่าหุ้นแก่สมาชิกที่ขาดจากสมาชิกภาพในระหว่างปี จนกว่าจะปิดบัญชีประจำปี และงบการเงินนั้นได้ตรวจสอบและแสดงความเห็นไว้แล้ว โดยให้ยกเลิกคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ที่ ๒๗๘/๒๕๔๙ สั่ง ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ และคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่องแนวทางปฏิบัติในการจ่ายคืนค่าหุ้น กรณีสหกรณ์/ชุมนุมสหกรณ์ขาดทุนสะสม พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อบังคับหรือระเบียบสหกรณ์ใดที่กำหนดข้อความขัดหรือแย้งกับระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสมหรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม พ.ศ. ๒๕๖๖ ให้ถือใช้ตามระเบียบนี้

๒. นิยามศัพท์

สหกรณ์ หมายความว่า สหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์ทุกแห่งที่จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

สหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสม หมายความว่า สหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสม หรือผลขาดทุนสุทธิประจำปีที่เกิดขึ้นกว่าทุนสำรอง ซึ่งจะแสดงตัวเลขไว้ในวงเล็บ โดยปรากฏรายการในงบการเงินปีล่าสุดที่ได้ตรวจสอบและแสดงความเห็นไว้แล้ว

ตัวอย่างงบการเงินที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสม

งบแสดงฐานะทางการเงิน ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕

หน่วย : ล้านบาท

ทุนของสหกรณ์	
ทุนเรือนหุ้น	๑๐๐
ทุนสะสม	๑๐
ทุนสำรอง	
ทุนสำรอง	๓๐
หัก โอนไปชดเชยขาดทุน	๓๐
	๐

ขาดทุนสุทธิประจำปี	
ขาดทุนสุทธิ	(๙๙)
หัก โอนทุนสำรองมาชดเชย	๓๐
	(๖๙)
รวมทุนของสหกรณ์	(๔๑)

สหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม หมายความว่า สหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุนสุทธิติดต่อกันในรอบสองปีบัญชีย้อนหลัง และปรากฏรายการผลการดำเนินงานขาดทุนสุทธิ จนทำให้ทุนสำรองคงเหลือน้อยกว่าร้อยละสิบของทุนสำรองจากปีก่อนในงบการเงินที่ได้ตรวจสอบและแสดงความเห็นไว้แล้ว

หรือสหกรณ์ที่ปรากฏว่าในระหว่างปีมีความเสียหายจากการดำเนินงานเกี่ยวกับการเงินการบัญชีหรือกิจการ หรือฐานะการเงิน หรืออื่น ๆ เกินกว่าทุนสำรองของสหกรณ์

การพิจารณาว่าสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสมตามนิยามศัพท์นี้มี ๒ กรณี คือ

๑. มีผลการดำเนินงานขาดทุนสุทธิติดต่อกัน ๒ ปีบัญชีล่าสุด และมีทุนสำรองคงเหลือน้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของทุนสำรองปีก่อน

ตัวอย่าง สหกรณ์ที่ขาดทุนสุทธิติดต่อกัน ๒ ปีบัญชี

ปี ๒๕๖๔	ทุนสำรองยกมา	๒๐๐	ล้านบาท
	ขาดทุนสุทธิ	๘๐	ล้านบาท
	ทุนสำรองคงเหลือ	๑๒๐	ล้านบาท
ปี ๒๕๖๕	ทุนสำรองยกมา	๑๒๐	ล้านบาท
	ขาดทุนสุทธิ	๑๑๒	ล้านบาท
	ทุนสำรองคงเหลือ	๘	ล้านบาท

ทุนสำรองคงเหลือน้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของทุนสำรองปีก่อน กล่าวคือ ทุนสำรอง $๑๒๐ * ๑๐\% = ๑๒$ ล้านบาท จากตัวอย่างข้างต้นทุนสำรองคงเหลือ ๘ ล้านบาท ซึ่งน้อยกว่าร้อยละ ๑๐ สหกรณ์จึงเข้าข่ายสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม

๒. สหกรณ์เกิดความเสียหายโดยปรากฏมูลค่าความเสียหายเกินกว่าทุนสำรองของสหกรณ์ ซึ่งแสดงได้จากเอกสารหลักฐาน เช่น ข้อสังเกตของผู้สอบบัญชี คำสั่งแก้ไขข้อบกพร่องของนายทะเบียนสหกรณ์ รายงานผู้ตรวจสอบกิจการ รายงานผู้ตรวจการสหกรณ์ รายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการ ฯลฯ

สมาชิก หมายความว่า สมาชิกหรือสมาชิกสมทบของสหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์

สินทรัพย์ทั้งสิ้น หมายความว่า ยอดรวมของสินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนทั้งสิ้น ณ วันสิ้นปีทางบัญชีที่ขาดจากสมาชิกภาพ ซึ่งปรากฏในงบการเงินที่ได้ตรวจสอบและแสดงความเห็นและที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ได้อนุมัติแล้ว

หนี้สินทั้งสิ้น หมายความว่า ยอดรวมของหนี้สินหมุนเวียนและหนี้สินไม่หมุนเวียนทั้งสิ้นวันสิ้นปีทางบัญชีที่ขาดจากสมาชิกภาพ ซึ่งปรากฏในงบการเงินที่ได้ตรวจสอบและแสดงความเห็นและที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ได้อนุมัติแล้ว

จำนวนหุ้นทั้งสิ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว หมายความว่า จำนวนหุ้นที่สมาชิกจ่ายเงินชำระค่าหุ้นจนครบมูลค่าหุ้น ณ วันสิ้นปีทางบัญชีที่ขาดจากสมาชิกภาพ

ณ วันสิ้นปี ทางบัญชีที่ขาดจากสมาชิกภาพ คือ หากสมาชิกขาดจากสมาชิกภาพในปีบัญชีใดให้นำข้อมูล ณ วันสิ้นปีบัญชีนั้น ๆ มาคำนวณมูลค่าต่อหุ้นตามสูตรคำนวณ มูลค่าต่อหุ้น ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ฯ

๓. การคำนวณมูลค่าหุ้น

ให้สหกรณ์คำนวณมูลค่าต่อหุ้นโดยนำสินทรัพย์ทั้งสิ้นหักหนี้สินทั้งสิ้น แล้วหารด้วยจำนวนหุ้นทั้งสิ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว

$$\text{มูลค่าต่อหุ้น} = \frac{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้น} - \text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{จำนวนหุ้นทั้งสิ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว}}$$

ให้สหกรณ์แสดงมูลค่าต่อหุ้นที่คำนวณได้ให้เป็นปัจจุบันทุกปี โดยเปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินประจำปีนั้น ๆ โดยมูลค่าต่อหุ้นจะต้องไม่เกินกว่ามูลค่าที่กำหนดไว้เดิม

ตัวอย่าง ที่ ๑ การคำนวณมูลค่าหุ้น กรณีมูลค่าต่อหุ้นจากการคำนวณติดลบ

สหกรณ์ A	
งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕	
สินทรัพย์	ปี ๒๕๖๕ (บาท)
สินทรัพย์หมุนเวียน	
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	๒,๓๐๓,๓๖๕.๗๑
เงินให้กู้ยืมระยะสั้น-สุทธิ	๒๐,๖๓๓,๙๖๔.๑๒
ลูกหนี้ระยะสั้น-สุทธิ	๑,๕๓๖,๒๑๒.๕๗
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ	๕,๑๓๙,๐๙๗.๔๑
สินค้าคงเหลือ	๗๕๘,๔๑๗.๑๓
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	๓๖๙,๙๑๗.๑๕
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	๓๐,๗๔๐,๙๗๔.๐๙
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	
เงินลงทุนระยะยาว-สุทธิ	๑๐,๐๐๐
เงินให้กู้ยืมระยะยาว	๑๓,๕๐๐,๗๐๙
ลูกหนี้ระยะยาว	๒,๘๖๑,๑๓๕
ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ - สุทธิ	๑๑,๖๐๙,๗๕๑.๒๘
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	๒๗,๙๘๑,๕๙๕.๒๘
รวมสินทรัพย์	๕๘,๗๒๒,๕๖๙.๓๗

หนี้สินและทุนของสหกรณ์	
หนี้สินหมุนเวียน	
เงินกู้ยืมระยะสั้น	๓๓,๘๖๖,๖๘๐.๘๖
เงินรับฝาก	๓๘,๓๖๗,๒๘๕.๙๒
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	๑,๐๒๙,๘๙๔.๓๒
รวมหนี้สินหมุนเวียน	๗๓,๒๖๓,๘๖๑.๑๐
หนี้สินไม่หมุนเวียน	
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	๗,๖๑๒,๔๘๑.๐๖
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	๗,๖๑๒,๔๘๑.๐๖
รวมหนี้สิน	๘๐,๘๗๖,๓๔๒.๑๖
ทุนของสหกรณ์	
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ ๑๐ บาท)	๑๕,๗๘๐,๙๘๐
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ	๓๘๓,๖๔๖.๓๘
ขาดทุนสะสม	
ขาดทุนสะสม-ยกมา	(๓๖,๓๖๒,๓๘๕.๓๐)
บวก ขาดทุนสุทธิประจำปี	(๑,๙๕๖,๐๑๓.๘๗)
ขาดทุนสะสม-ยกไป	(๓๘,๓๑๘,๓๙๙.๑๗)
รวมทุนของสหกรณ์	๒๒,๑๕๗,๓๐๓.๑๓
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์	๕๘,๗๒๒,๕๖๙.๓๗

จากตัวอย่างงบการเงินข้างต้นสามารถคำนวณมูลค่าหุ้นโดยนำสินทรัพย์ทั้งสิ้นหักหนี้สินทั้งสิ้นแล้วหารด้วยจำนวนหุ้นทั้งสิ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว ได้ดังนี้

มูลค่าต่อหุ้น	=	$\frac{๕๘,๗๒๒,๕๖๙.๓๗ - ๘๐,๘๗๖,๓๔๒.๑๖}{๑,๕๗๘,๐๙๘}$
มูลค่าต่อหุ้น	=	- ๑๔.๐๔

มูลค่าต่อหุ้น -๑๔.๐๔ บาท สมาชิกที่ขาดจากสมาชิกภาพในปี ๒๕๖๕ จึงได้รับคืนค่าหุ้นมีมูลค่าเท่ากับศูนย์หรือไม่ได้รับเงินค่าหุ้นคืน

ตัวอย่างที่ ๒ การคำนวณมูลค่าหุ้น กรณีมูลค่าต่อหุ้นจากการคำนวณลดลงจากมูลค่าหุ้นเดิม

สหกรณ์ B	
งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕	
สินทรัพย์	ปี ๒๕๖๕ (บาท)
สินทรัพย์หมุนเวียน	
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	๑๘,๘๘๙,๑๖๒.๓๓
เงินให้กู้ยืมระยะสั้น-สุทธิ	๑๖๘,๘๐๗,๙๓๕.๔๐
ลูกหนี้ระยะสั้น-สุทธิ	๘๘๕,๓๕๐.๐๐
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ	๓๕,๑๗๑,๑๗๕.๑๐
สินค้าคงเหลือ	๒,๑๕๓,๘๑๓.๖๙
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	๒๐,๐๐๐,๐๐๐
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	๒๔๕,๙๑๗,๔๓๖.๕๒
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	
เงินลงทุนระยะยาว-สุทธิ	๕๘,๘๓๕,๔๕๕.๔
เงินให้กู้ยืมระยะยาว	๗๒,๑๙๔,๐๑๙.๐๐
ลูกหนี้ระยะยาว	๒๕,๑๔๗,๐๗๖.๔๒
ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ - สุทธิ	๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	๒๕๖,๑๗๖,๕๕๐.๘๓
รวมสินทรัพย์	๕๐๒,๐๙๓,๙๘๗.๓๕
หนี้สินและทุนของสหกรณ์	
หนี้สินหมุนเวียน	
เงินกู้ยืมระยะสั้น	๒๐,๒๕๑,๒๐๐
เงินรับฝาก	๑๙๙,๐๒๐,๗๐๑.๗๑
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	๔,๔๐๗,๗๔๑.๘๕
รวมหนี้สินหมุนเวียน	๒๒๓,๖๗๙,๖๔๓.๕๖
หนี้สินไม่หมุนเวียน	
เงินกู้ยืมระยะยาว	๒๒๒,๔๕๓,๖๘๖.๓๑
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	๒๒๒,๔๕๓,๖๘๖.๓๑
รวมหนี้สิน	๔๔๖,๑๓๓,๓๓๙.๘๗
ทุนของสหกรณ์	
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ ๑๐ บาท)	๑๕๑,๘๔๒,๘๒๐
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ	๓,๗๔๙,๘๒๗.๖๐
ขาดทุนสะสม	
ขาดทุนสะสม-ยกมา	(๓๑,๙๐๒,๔๓๑.๑๐)
บวก ขาดทุนสุทธิประจำปี	(๖๗,๗๒๙,๕๕๙.๐๒)
ขาดทุนสะสม-ยกไป	(๙๙,๖๓๑,๙๙๐.๑๒)
รวมทุนของสหกรณ์	๕๕,๙๖๐,๖๕๗.๔๘
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์	๕๐๒,๐๙๓,๙๘๗.๓๕

จากตัวอย่างงบการเงินข้างต้นสามารถคำนวณมูลค่าหุ้นโดยนำสินทรัพย์ทั้งสิ้นหักหนี้สินทั้งสิ้นแล้วหารด้วยจำนวนหุ้นทั้งสิ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว ได้ดังนี้

มูลค่าต่อหุ้น	=	$\frac{๕๐๒,๐๙๓,๙๘๗.๓๕ - ๔๔๖,๑๓๓,๓๒๙.๘๗}{๑๕,๑๘๔,๒๘๒}$
มูลค่าต่อหุ้น	=	๓.๖๙

มูลค่าต่อหุ้น ๓.๖๙ บาท สมาชิกที่ขาดจากสมาชิกภาพในปี ๒๕๖๕ จึงได้รับคืนเงินค่าหุ้นมีมูลค่า ๓.๖๙ บาทต่อหนึ่งหุ้นที่ตนเองถืออยู่

๔. การจ่ายคืนค่าหุ้น

➤ การจ่ายคืนค่าหุ้นในแต่ละปีบัญชีของสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสมหรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม ให้จ่ายคืนค่าหุ้นได้ไม่เกินร้อยละสิบของจำนวนหุ้นทั้งสิ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว ณ วันสิ้นปีทางบัญชีของปีก่อน โดยให้ลำดับการจ่ายตามเหตุการณ์ขาดจากสมาชิกภาพ ดังนี้

(๑) ตาย

ตายธรรมดา เป็นการตายตามธรรมชาติ สภาพบุคคลย่อมสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ตายไม่สามารถทำนิติกรรมใดๆ ได้ สาบสูญ เป็นการตายตามกฎหมาย เมื่อศาลสั่งให้บุคคลใดเป็นคนสาบสูญแล้วกฎหมายถือว่าบุคคลนั้นได้ถึงแก่ความตาย การตายทั้ง ๒ กรณี ทำให้สภาพบุคคลสิ้นสุดลง จึงเป็นเหตุให้พ้นสภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์ตามข้อบังคับสหกรณ์ด้วย จึงกำหนดเหตุแห่งการตายให้จ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสมหรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสมเป็นลำดับแรก

(๒) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ

การพิจารณาว่าบุคคลใดเป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ ให้พิจารณาตามคำสั่งศาลที่มีคำสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ จึงถือว่าบุคคลนั้นมีลักษณะตามข้อนี้

(๓) เหตุอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

ในการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับสหกรณ์หรือกำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายคืนค่าหุ้นของสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสมหรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม สหกรณ์ควรกำหนดลำดับการจ่ายคืนค่าหุ้นของสมาชิกที่พ้นสภาพตามเหตุอื่นที่กำหนดไว้ในข้อบังคับให้ชัดเจน เพื่อจะได้ไม่มีข้อโต้แย้งในภายหลังว่าสมาชิกที่พ้นสภาพตามเหตุใดควรได้รับการจ่ายคืนค่าหุ้นก่อน-หลัง

➤ การจ่ายคืนค่าหุ้นในระหว่างปีบัญชีของสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสม หรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสมให้แก่สมาชิกที่ขาดจากสมาชิกภาพหรือผู้ที่มีสิทธิได้รับคืนค่าหุ้น ให้ใช้มูลค่าต่อหุ้นที่คำนวณได้โดยนำสินทรัพย์ทั้งสิ้นหักหนี้สินทั้งสิ้น แล้วหารด้วยจำนวนหุ้นทั้งสิ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว โดยจะจ่ายได้หลังจากวันสิ้นปีทางบัญชีสหกรณ์ในปีที่ขาดจากสมาชิกภาพและที่ประชุมใหญ่ได้อนุมัติงบการเงินประจำปีแล้ว

การจ่ายคืนค่าหุ้นจะจ่ายได้หลังวันสิ้นปีทางบัญชีและที่ประชุมใหญ่ได้อนุมัติงบการเงินประจำปีแล้ว ทั้งนี้สหกรณ์ใดที่งบการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นว่า งบการเงินนั้นไม่ถูกต้องหรือไม่แสดงความเห็น หรืองบการเงินไม่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ จะไม่สามารถจ่ายคืนค่าหุ้นแก่สมาชิกได้ ตามข้อ ๘ ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสมหรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม พ.ศ. ๒๕๖๖

กรณีงบการเงินไม่ถูกต้อง คือ เมื่อได้รับหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอให้สรุปได้ว่าแต่ละรายการหรือผลรวมหลายรายการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง อันเป็นสาระสำคัญและแผ่กระจายไปยังงบการเงิน

กรณีไม่แสดงความเห็น คือ

(๑) กรณีเมื่อไม่สามารถหาหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอเพื่อเป็นหลักฐานสนับสนุนการแสดงความเห็น และสรุปว่ามีความเป็นไปได้ที่การแสดงผลข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงซึ่งตรวจไม่พบจะส่งผลกระทบต่ออันเป็นสาระสำคัญและแผ่กระจายไปยังงบการเงิน

(๒) กรณีที่มีความไม่แน่นอนหลายสถานการณ์ เมื่อสรุปว่าถึงแม้จะได้รับหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอ สำหรับความไม่แน่นอนแต่ละสถานการณ์ ก็ไม่สามารถสรุปได้ว่าจะแสดงความเห็นต่องบการเงินอย่างไรเนื่องจากความไม่แน่นอนต่าง ๆ อาจมีความสัมพันธ์กัน และมีความเป็นไปได้ที่จะส่งผลกระทบต่องบการเงินเพิ่มมากขึ้น

➤ กรณีสหกรณ์คำนวณมูลค่าต่อหุ้นแล้วพบว่า มูลค่าต่อหุ้นเป็นศูนย์ หรือติดลบ สมาชิกที่ขาดจากสมาชิกภาพในขณะนั้น จะได้รับคืนค่าหุ้นที่มีมูลค่าเท่ากับศูนย์ หรือไม่ได้รับเงินค่าหุ้นคืน

สหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสม หรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสมจะส่งผลให้มูลค่าต่อหุ้นที่กำหนดไว้เดิมตามข้อบังคับมีมูลค่าลดลงจากเดิมเป็นศูนย์ หรือติดลบ สมาชิกที่ขาดจากสมาชิกภาพจึงได้รับคืนค่าหุ้นที่มีมูลค่าเท่ากับศูนย์หรือไม่ได้รับเงินค่าหุ้นคืน

➤ กรณีสมาชิกขาดจากสมาชิกภาพตามข้อ ๗ ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสมหรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม พ.ศ. ๒๕๖๖ (๑) ตาย (๒) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ เมื่อคำนวณมูลค่าต่อหุ้นแล้วมีมูลค่าต่อหุ้นลดลง หรือเป็นศูนย์ หรือติดลบ และทายาทหรือผู้รับโอนประโยชน์ยังไม่มีคุณสมบัติจะรับค่าหุ้นคืนในขณะนั้น สหกรณ์อาจโอนจำนวนหุ้นทั้งจำนวนให้แก่ทายาทหรือผู้รับโอนประโยชน์ ซึ่งจะต้องเป็นสมาชิกหรือสมาชิกสมทบแล้วแต่กรณีตามข้อบังคับของสหกรณ์ ทั้งนี้ ข้อบังคับของสหกรณ์จะต้องกำหนดให้สามารถรับโอนหุ้นในกรณีดังกล่าวได้

ในกรณีนี้หากสหกรณ์คำนวณมูลค่าต่อหุ้นแล้วมีมูลค่าต่อหุ้นลดลง หรือเป็นศูนย์ หรือติดลบและทายาทหรือผู้รับโอนประโยชน์ยังไม่มีคุณสมบัติจะรับค่าหุ้นคืนในขณะนั้น เนื่องจากคาดว่าในอนาคตสหกรณ์จะสามารถแก้ไขปัญหาการขาดทุนสะสม และสามารถจ่ายคืนค่าหุ้นได้ สหกรณ์อาจโอนจำนวนหุ้นทั้งจำนวนให้แก่ทายาทหรือผู้รับโอนประโยชน์ ซึ่งจะต้องเป็นสมาชิกหรือสมาชิกสมทบแล้วแต่กรณีตามข้อบังคับของสหกรณ์ และข้อบังคับของสหกรณ์จะต้องกำหนดให้สามารถรับโอนหุ้นในกรณีดังกล่าวได้

กรณีดังกล่าวอาจมีปัญหาในการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ทายาทหรือรับโอนผลประโยชน์ไม่มีคุณสมบัติที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกหรือสมาชิกสมทบตามข้อบังคับสหกรณ์

(๒) กรณีมีหนังสือตั้งผู้รับโอนประโยชน์ สมาชิกทำหนังสือแสดงเจตนาระบุผู้รับผลประโยชน์ไว้กับสหกรณ์มากกว่า ๑ คน เมื่อสมาชิกถึงแก่ความตาย ผู้รับโอนประโยชน์มีสิทธิขอรับเงินที่พึงได้ของสมาชิกที่ถึงแก่กรรมตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ในหนังสือตั้งผู้รับโอนประโยชน์ การโอนจำนวนหุ้นทั้งจำนวนสามารถโอนตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ในหนังสือตั้งผู้รับโอนประโยชน์ได้หรือไม่

หากเกิดปัญหาไม่สามารถตีความในทางปฏิบัติได้ ให้หารือต่ออธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ซึ่งเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสมหรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม พ.ศ. ๒๕๖๖ มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาอันเกิดจากการปฏิบัติตามระเบียบนี้ โดยหารือเป็นรายกรณีโดยให้ระบุข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวให้ครบถ้วน

๕. การบังคับใช้

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสมหรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม พ.ศ. ๒๕๖๖ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๗ ให้สหกรณ์ดำเนินการแก้ไขข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์ในการประชุมใหญ่คราวถัดไป หากสหกรณ์ใดมิได้กำหนดเรื่องการจ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสมหรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสมไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ให้นำบทบัญญัติแห่งระเบียบนี้มาใช้บังคับ